

Mahmut Uzun: Levon Ekmekçiyan'ı görmezden gelen devrimcileri özür dilemeye çağırıyorum

Posted on 12/09/2026

12 Eylül'ün karanlığı yalnızca darağaçlarında, işkencehanelerde ve cezaevlerinin soğuk duvarlarında yaşanmadı. O karanlık, aynı zamanda hafızalarımızın üzerine çöken suskunluklarda, görmezden gelinen acılarda ve kimi hayatların tarihin kıyısına itilmesinde de kendini gösterdi.

Levon Ekmekçiyan, işte o suskunluğun en derin, en ağır yaralarından biridir.

Levon, 12 Eylül cellatları tarafından idam edildiğinde ben önce Mamak Askeri Cezaevi'nde, ardından Bartın Özel Tip Cezaevi'nde esirdim. O günlerin acısını, karanlığını ve çaresizliğini yalnızca uzaktan seyreden biri değil, o karanlığın içinde yaşayan bir insan olarak biliyorum.

Yıllardır yazıyorum: Türk solunun Levon Ekmekçiyan karşısındaki tutumu, onun adını anmaktan kaçınması, yaşadıklarını ve uğradığı zulmü görmezden gelmesi, benim en derin kırılmalarımın biri olmuştur. 12 Eylül'ün darağaçlarında can verenlerin isimleri her anıldığında, onların anıları yaşatıldığında, Levon'un adının ısrarla suskunluğa mahkûm edilmesini anlamakta zorlandım. Hala da zorlanıyorum.

Bugün dönüp baktığımda görüyorum ki değişen pek bir şey yok. O inkarcı tutum, o ağır sessizlik, o vicdanları yaralayan suskunluk hala sürüyor.

Oysa Levon'un hikayesi, bir insanın yalnızca işkenceyle değil, ölümünden sonra bile nasıl

yok sayılabileceğinin hikayesidir.

Ailesinin talebi üzerine mezarı açıldı. İnsan hakları savunucularının girişimleriyle kemiklerine ulaşıldı ve yapılan incelemelerde insan kemikleri yerine köpek kemikleri bulunduğu ortaya çıktı.

İnsanın aklına sığmayan, vicdanın kabul etmekte zorlandığı bir barbarlıkla karşı karşıyayız. Bir insanın bedenine, ölümünden sonra bile reva görülen bu zulüm karşısında susmak mümkün müdür? Bir mezarın içinden bile insanlık onurunu söküp atmaya çalışan bu karanlık karşısında hala sessiz kalınabilir mi?

Şimdi size soruyorum, ey kendisini devrimci, özgürlükçü ve insan hakları savunucusu olarak tanımlayanlar:

Yıllarca özel işkencelere maruz bırakılan, çok az Türkçe bilen, kendisini savunma imkanları elinden alınmış Levon Ekmekçiyan'ı hangi vicdanla yalnız bıraktınız? Onu, davasına ihanet ettiği iddiasıyla nasıl yok saydınız? Hangi haklı gerekçeyle onun adını, acısını ve uğradığı zulmü kendi tarihsel anlatınızın dışında tuttunuz?

Sizler, o işkence tezgahlarından alınız ak, vicdanınız tertemiz çıkmışçasına başkalarının üzerine taş atarken, kimlerin nasıl konuştuğunu, kimlerin nasıl sustuğunu, kimlerin zulüm karşısında çözülüp teslim olduğunu bizler biliyoruz. O günlerin tanıkları hala hayatta. İşkencehanelerin duvarları yıkılmış olabilir ama orada yaşananların hafızası yıkılmadı.

Varsa Türkçe, bir kaç kelime bilen bir insana çamur atarak, kendi teslimiyetlerinizi, kendi suskunluklarınızı ve kendi ihanetlerinizi meşrulaştırmaya çalıştınız. Levon'un üzerine örttüğünüz sessizlik, aslında kendi tarihsel sorumluluğunuzun üzerini örtme çabasıydı.

Ben sizlerden kopalı yıllar oldu. Sizlere duyduğum saygıyı da çoktan yitirdim. Bununla

birlikte, hala insanlığın, vicdanın ve devrimci ahlakın ne anlama geldiğini bilen birkaç insanla konuşuyor; düşüncelerimi politik bir dille anlatıyor, yazılar yazıyorum. Beni okuyanlar, neyi savunduğumu, neye itiraz ettiğimi ve hangi yaraya parmak bastığımı biliyor.

Benim derdim, geçmişin hesabını kişisel öfkelerle kapatmak değildir. Benim derdim, devrimci olduğumu söyleyenlerin kendi tarihleriyle yüzleşmesi, sustukları insanların adını yeniden anması ve insan onurunu her türlü siyasi hesabın üzerinde tutmasıdır.

Çünkü devrimcilik, yalnızca zalime karşı çıkmak değil; kendi saflarında işlenen haksızlıklarla da yüzleşebilme cesaretidir. Devrimci ahlak, yalnızca kendi acılarını hatırlamak değil, başkasının acısını da kendi acın kadar kutsal bilmektir. Bir insanın dili, kimliği, inancı, kökeni ya da siyasi geçmişi, onun uğradığı zulmü küçültmez. Hiçbir dava, bir insanın onurundan daha büyük değildir.

Levon Ekmekçiyan'ın adını anmak bir lütuf değil, bir insanlık borcudur.

Onu görmezden gelenleri, onun üzerinden suskunluğa sığınanları ve yıllarca bu haksızlığı sürdürmüş olanları özür dilemeye, tarihleriyle yüzleşmeye ve Levon'un hatırasına sahip çıkmaya çağırıyorum.

Bugün, 12 Eylül'ün karanlığında darağaçlarına gönderilen bütün güzel insanları sevgiyle, saygıyla ve derin bir hüznle anıyorum.

Ve sevgili Levon Ekmekçiyan...

Senin adını susturamadılar. Bedenine yapılan zulüm, hatıranı silemedi. Senin acın, bu ülkenin vicdanında kapanmamış bir yara olarak yaşamaya devam ediyor.

Seni sevgiyle, saygıyla ve unutmayacağımıza dair sarsılmaz bir inançla anıyorum.

Unutmadık. Unutmayacağız.